

طرحی نه چندان واضح، از مسیحیت معاصر

بر نمی‌دارد و اخلاق علمی در هر حال ایجاب می‌کند تدوین‌کننده نیز مانند مترجم، در صورت تمایل، نقطه نظرهای خویش را نه به صورتی مستتر در متن یک نوشته، که به شکلی مشخص و تفکیک شده، در زیرنویس و یا پایان آن بیاورد و قضاوت نهایی را به شعور خواننده واگذارد. ذکر عبارات کلی و مبهمی چون «هر جا که ضرورت داشته است افزایش و پیرایشهایی نیز صورت داده‌ایم»^۱ در پیشگفتار یک کتاب، به منزله مجوزی برای آراستن و پیراستن اندیشه نویسنده و هم خواننده، از طریق «افزودن» و «کاستن» در «هرجا» و به «ضرورت» تشخیص داده شده از جانب تدوین‌کننده نیست و به هیچ‌وجه اخلاق علمی را پاس نمی‌دارد؛ بویژه آنکه کمی پیشتر آمده باشد «نگارنده... کوشیده است تا دیدگاههای معاصر عالمان مسیحی را از منابع معتبر و بدون کم و کاست و حتی داوری کلامی در مورد آنها، معرفی کند». صفحه ۹

نکته قابل طرح دیگر اینکه، با وجود تأکید گردآورنده مبنی بر تلاش خویش برای معرفی مأخذ مورد استفاده، این امر به قدری گنگ و گروهی صورت گرفته که خواننده از شناخت منابع مقالات، عاجز می‌ماند: «منابع ترجمه مقاله‌ها در پایان برخی مقالات ذکر شده و باقی مقاله‌ها نیز از دانشنامه‌های معتبر انتخاب شده، بخصوص فرهنگ یک جلدی [مشخصات کتابشناختی این فرهنگ، در زیرنویس آمده است]...». صفحه ۱۰ «ما در این کتاب غیر از مقاله‌هایی که از کتابهای معتبر رشته ادیان و نیز از دایرةالمعارف دین که زیر نظر میرچا الیاده به چاپ رسیده استفاده کرده‌ایم، دیگر مقاله‌ها را به طور عمد از دیکشنری یا دانشنامه نهضت جهانی کلیساها ترجمه و اقتباس نموده‌ایم و هر جا که ضرورت داشته است افزایش و پیرایشهایی نیز صورت داده‌ایم». صفحه ۱۳ و از هفده مطلب منتخب، تنها چهار مقاله، مشخصات کتابشناختی‌شان در انتها ذکر گردیده است و سیزده مقاله دیگر، مشخص نیست هر یک، از کدامیک از کتابهای معتبر، ترجمه و اقتباس شده‌اند! رشته‌ای که این مقالات گوناگون را به یکدیگر می‌پیوند، اعتقادات و الهیات در مسیحیت معاصر است.

کلیسای مسیحی در هزاره فاصله بین سلطنت قسطنطین تا ظهور دانتته، دینی را عرضه داشت که در آن، هستی بشر، بخشی از عظمت هستی جهانی بود. این ارتباط منسجم، احساس انسان را سرشار از تعالی می‌کرد و این احساس غنی شده، تا مدت‌های مدید، منشأ بسیاری از آفرینشهای هنری بود.

با گذشت ایام، ضعفهای انسانی گردانندگان کلیسا، تقدس فوق انسانی آن را خدشه‌دار کرد. مردمان با تکیه بر اشرف مخلوقات بودن خویش، از آن روی برتافتند و پادشاهان، که از قدرتهای برتر از خود متنفر بودند، از این رویگردانی، استقبال کردند. تمام قرن چهاردهم را می‌توان دوره فساد اخلاقی و شکست کلیسا، نارضایتی و عصیان مردم، و جنگ قدرت میان پاپها و پادشاهان دانست.

در قرن پانزدهم، دیگر اثری از فضایل اخلاقی و ارزشگذاریهای مربوط بدان، در کلیسا نبود و پول در آنجا، حرف اول و آخر را می‌زد. مقام کشیشی خرید و فروش می‌شد، ترفیعات کلیسایی با پول صورت می‌گرفت،

○ فهمیده غنی نژاد

○ مقدمه‌ای بر شناخت مسیحیت

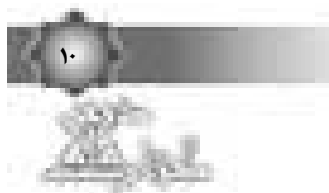
○ ترجمه و تدوین همایون همتی

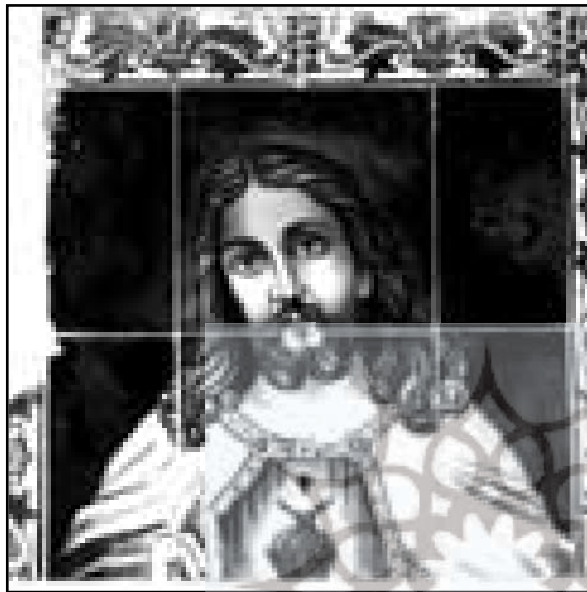
○ تهران: نقش جهان، ۱۳۷۹، ۲۲۵ صفحه

○ قیمت: ۱۱۰۰ تومان

مقدمه‌ای بر شناخت مسیحیت، کتابی است متشکل از هفده مقاله از نویسندگان مختلف و یک پیشگفتار از گردآورنده و مترجم، که ضمناً تدوین‌کننده آن نیز هست؛ و همین «تدوین‌کننده» بودن، سهمی و مسئولیتی بیشتر و حساس‌تر از یک مترجم یا گردآورنده صرف، از آن ایشان می‌کند.

نفس تدوین یک کتاب، یعنی مثلاً تنظیم مطالب گوناگون و پراکنده، با نظمی که از انگیزه‌ای خاص سرچشمه گیرد؛ و تلفیق و پیوند آنها به شکلی که از هدفی معین تبعیت پذیرد، به خودی خود امری نامطلوب نیست. حتی بازنویسی تقریباً آزاد کتاب یا مقاله‌ای برگزیده توسط تدوین‌کننده، شاید شیوه‌ای چندان نادرست نباشد؛ اما قطعاً مشروط به شرط اصولی و غیرقابل تسامح تعیین دقیق مرز میان پندار و گفتار نویسنده و تدوین‌کننده است و تدوین‌کننده به هیچ‌وجه مجاز نیست آنچه را از نوشته یک نویسنده نمی‌پسندد یا به زعم خود غلط و یا حتی اضافی می‌داند، بی‌هیچ توضیحی، حذف و یا در داخل متن اصلاح نماید. به عبارت دیگر، رعایت امانت در انتقال اندیشه یک اثر به مخاطب، «ترجمه» و «تدوین»

از فهرستهای موضوعی و اعلام، واژه‌نامه‌ای دوزبانه، و معرفی مختصر نویسندگان مقالات نیز عاری است؛ و همین سه چهار کمبود، کافی نیست تا مناسب بودنش را برای آموزش و تدریس، زیر سؤال ببرد؟

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- صفحه ۱۳ کتاب
- ۲- صفحه ۹-۱۰ کتاب
- ۳- برای آگاهی بیشتر، نگاه کنید به: ویل دورانت، تاریخ تمدن، جلد ششم: اصلاح دینی.
- ترجمه فریدون بدره‌ای؛ سهیل آذری؛ و پرویز مرزبان. ویرایش دوم. چاپ سوم. (تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۷۱)، ص ۵، ۷-۸، ۲۲.

۴- Martin Luther

۵- Eisleben

- ۶- ژولیا کریستوا. «قرائت تورات» در جهان اسطوره‌شناسی (۳)، گردآورنده و مترجم: جلال ستاری. (تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۹)، ص ۱۸۱.
- ۷- ویل دورانت، تاریخ تمدن، جلد ششم: اصلاح دینی. ترجمه فریدون بدره‌ای؛ سهیل آذری؛ و پرویز مرزبان. ویرایش دوم. چاپ سوم. (تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۷۱)، ص ۴۰۷-۴۰۸، ۴۱۲.
- ۸- داود اصفهانیان، تحولات اروپا در عصر رنسانس (تبریز: انتشارات دانشگاه تبریز، ۱۳۶۷)، ص ۱۲۷.

۹- David Stein Metz

۱۰- صفحه ۹ کتاب.

سازمانهای وابسته به کلیسا به فروش می‌رفت و... در چنین شرایط اجتماعی و روابط حاکم بر آن، نیاز به یک انقلاب دینی به منظور احیای دین و اصلاح اجتماع، شدیداً احساس می‌شد^۱ و مارتین لوتر^۲ راهب گمنامی که در آیسلیبن^۳ آلمان متولد شده بود و در سالهای ۱۴۸۳ تا ۱۵۴۶ میلادی می‌زیست، پرچمدار این اصلاح دینی شد.

معنای عشق و احسان در مسیحیت، که بر مبنای آن، عشق‌ورزی خالق نسبت به مخلوق، پیش از عشق‌ورزی مخلوق نسبت به خالق است^۴ در خانواده^۵ مارتین صورت دیگری داشت. پدر او که مخالف روحانیان، سختگیر و خشک؛ و مادرش که بسیار پارسا و محجوب بود، تصویر اولیه^۶ وی را از خدا برایش ترسیم کردند و آن تصویر، برخاسته از خلق و خوی ایشان و نگاهشان به مذهب بود. خدای مارتین در آغاز، خشک، سختگیر، بی‌گذشت، دائماً شفاعت‌جو، مجازات‌ده و آنچنان جدی بود که شادمانی و سبکباری را هیچ بر نمی‌تافت.

بر اثر مجموعه شرایط گوناگون خانوادگی، اجتماعی، فرهنگی و...، مارتین در طول سالهای ۱۵۱۲ تا ۱۵۱۷ میلادی، رفته‌رفته به داده‌های رسمی کلیسا پشت کرد. در سال ۱۵۱۵، روحانیان را مسئول فساد در جهان خواند و اعلام داشت که آنچه ایشان به نام تعالیم مسیح به بشر آلاء می‌کنند، ساخته و پرداخته^۷ خودشان است؛ و سال ۱۵۱۷ میلادی، سالی بود که این راهب جوان، رسماً جهان را به مبارزه با کلیسا و پاپ فراخواند^۸ «... و از آن پس پیروان لوتر و اصلاح‌طلبان مذهبی «پروتستان Protestant خوانده شدند که به معنی «معترض Protester» می‌باشد.

لوتر و پیروان وی همچنان دچار مشکلات و گرفتاریهای مختلف بودند سرانجام در ژوئن ۱۵۳۲ طی قراردادی که در نورمبرگ Nuremberg بسته شد به پیروان لوتر که پروتستان نامیده می‌شدند به طور رسمی آزادی مذهب داده شد. لوتر بقیه عمر خود را صرف انتشار آئین پروتستان نموده ضمن نوشتن رسالات و وعظ و نصیحت و رد افکار مخالف و جرح و تعدیل نظریات پیروان خویش هنگامی که در سال ۱۵۴۶ فوت کرد آئین لوتر یا کلیسای انجیلی در سرتاسر شمال آلمان و اسکانندیناوی و در بعضی از ایالات مرکزی و جنوبی آلمان مستقر شده بود.^۹

مقاله «مسیحیت و نهضت اصلاح دین» از «دیوید استین متز»^{۱۰} به بازتاب انتشار آئین پروتستان در جامعه مسیحیت می‌پردازد و شمه‌ای از نقطه‌نظرهای تاریخ‌نگاران کاتولیک را درباره شخصیت و افکار این مصلح دینی می‌نمایاند.

«مسئله رنج»، «کلمه خدا»، «گناه از دیدگاه مسیحیت»، «رستگاری»، «ملکوت خدا»، «وحی»، «تثلیث»، «رستخیز» و... از دیگر موضوعات اعتقادی - الهیاتی‌ای هستند که هر یک، صفحاتی را به خود اختصاص داده‌اند.

مقدمه‌ای بر شناخت مسیحیت که به زعم مترجم و تدوین‌کننده آن «برای آموزش و تدریس کاملاً متن مناسبی است»^{۱۱} گذشته از نداشتن مشخصات دقیق کتابشناختی منابع و مأخذ مورد استفاده - که ذکر آن رفت -،